

Stalking vraagt om specifieke expertise

Honderden appjes. Telefoontjes midden in de nacht. Familieleden die worden ingezet om moeder in de gaten te houden. Mascha Kramer, hulpverlener en stalkingexpert bij stichting Arosa, weet hoe stalkers werken.

Door: Jessica Maas

Mascha Kramer weet hoe doortrapt stalkers kunnen zijn. Hoe ze kunnen volharden in het eindeloos lastigvallen van hun doelwit. Ze weet hoe stalkers instanties om de tuin kunnen leiden: hulpverleners, politie, soms zelfs rechters. 'Een thriller van Nicci French is er niets bij. Stalkers drijven slachtoffers, meestal de ex-partner, tot wanhoop. Omdat het lastigvallen ook online gebeurt, is het vaak moeilijk om een zaak rond te krijgen.'

Kramer werkt bij stichting Arosa, hulporganisatie bij geweld in afhankelijkheidsrelaties in Rotterdam Rijnmond. Als stalkingexpert werkt ze nauw samen met lokale partijen: van wijkagent en officier van justitie tot allerlei professionals in de wijk. Juist die samenwerking is cruciaal, zegt ze. Korte lijntjes kunnen levens redden.



Een thriller van Nicci French is er niets bij

Alarmsysteem

Het was ook stichting Arosa die bijna 30 jaar geleden, samen met de gemeente Rotterdam, Aware introduceerde. Aware staat voor Abused Women Active Response Emergency. Het uit Canada afkomstige alarmsysteem is bedoeld om mishandelde vrouwen en kinderen eerder en beter te beschermen. Het systeem bestaat uit een GPS en staat in directe verbinding met de politie. Meldingen die binnenkomen via Aware krijgen de hoogste prioriteit. 'Inmiddels wordt Aware in bijna alle

gemeenten in Nederland gebruikt', vertelt Jolanda Gerritsen, directeur van Arosa. De methode is opgenomen in de databank Effectieve sociale interventies van Movisie. 'Aware zorgt ervoor dat slachtoffers zich veiliger voelen en doorbreekt het sociale isolement.'

Hulpverlening

Aware is bovendien meer dan een alarmstelsel, benadrukt Gerritsen. 'Naast een alarmknop omvat Aware een hulpverleningstraject, gericht op het versterken van de weerbaarheid van slachtoffers. Zodra een slachtoffer wordt aangemeld, gaat dat traject lopen.' Samenwerking tussen politie, vrouwenopvang, Openbaar Ministerie, Veilig Thuis en Reclassering is bij de uitvoering essentieel. Uit een evaluatie blijkt dat deze samenwerking de deskundigheid van hulpverleners verbetert en de communicatie met de politie versterkt. Arosa werkt inmiddels aan een verdere ontwikkeling van het hulpverleningstraject Aware. Volgens de directeur is het belangrijk dat de methodiek wordt uitgebreid, met meer aandacht voor de dader en de betrokken kinderen, voor het casemanagement en voor de ketensamenwerking.

Rotterdam

De aandacht voor stalking is de afgelopen jaren enorm toegenomen. De dood van de 16-jarige Hümeýra die in december 2018 in Rotterdam door haar ex-vriend werd doodgeschoten, schudde Nederland wakker. Uit onderzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid blijkt dat allerlei organisaties betrokken waren, maar dat niemand het complete overzicht had. 'Een tragisch incident zoals in Rotterdam zet alles op scherp. Hoe kon dit gebeuren, vroeg iedereen

zich af', zegt Jaap Snapper, operationeel specialist Zorg en Veiligheid bij Politie Oost Nederland, district Gelderland-Midden. Stalken heeft prioriteit en de politie heeft veel geïnvesteerd in kennis, in nog betere samenwerking met andere partijen. Bij elke stalkingzaak wordt nu ook bij de politie een casusregisseur aangewezen.

Buitenspiegel

Snapper: 'Stalking kent veel verschijningsvormen, maar het gaat uiteindelijk toch om het herkennen van patronen. Een afgebroken buitenspiegel kan een duidelijk signaal zijn van verdere escalatie. En dan moeten de alarmbellen overal gaan rinkelen.' Het is daarom belangrijk dat agenten op weg naar een 112-melding snel op de hoogte zijn van de voorgeschiedenis. De politie maakt inmiddels bij meldingen en aangiftes ook gebruik van SASH, het landelijk ingevoerde screeningsinstrument dat helpt om snel een risicoanalyse te maken. Hoe gevaarlijk is de situatie? Is het slachtoffer nog veilig thuis? Bij een hoge score is er geen tijd te verliezen en wordt meteen contact gelegd met Veilig Thuis, de Vrouwenopvang en het Openbaar Ministerie.

Belangrijk

Als specialist Zorg en Veiligheid onderhoudt Snapper contact met alle betrokken partijen rondom huiselijk geweld. 'Kijk, we hebben als politie een zelfstandige taak. We krijgen immers de 112-meldingen binnen en niemand van onze partners kan een strafrechtelijk onderzoek starten. Maar dit alles is niet los te zien van de samenwerking met anderen. Het is belangrijk dat partijen elkaar snel weten te vinden, zeker bij acute situaties.'



Wat zegt de wet?

Stalking - in de wet 'belaging' genoemd - is een misdrijf. Volgens de wet is belaging: 'het stelselmatig, opzettelijk en ongewenst inbreuk maken op de privacy van een ander, met het doel de ander te dwingen iets te doen, iets niet te doen of iets te dulden of met het doel vrees aan te jagen'. Met name stalking door de ex-partner komt veel voor en wordt als risicovol gezien. Uit onderzoek van CBS blijkt dat vooral alleenstaande ouders last hebben van stalking door een ex-partner.

Aanspreekpunt

In district Gelderland-Midden wordt al jaren gebruik gemaakt van Aware. Snapper schat dat ongeveer 60 mensen het alarm bij zich dragen. 'Het geeft het slachtoffer een gevoel van veiligheid en rust. Dat is belangrijk. Maar we weten ook: een alarmknop houdt geen kogel tegen.' Vorig jaar heeft Snapper samen met Vrouwenopvang-organisaties Moviera en Kadera de werkwijze rondom Aware nog eens tegen het licht gehouden. 'We hebben zaken rondom

gegevensdeling – met het oog op de AVG – tussen de partners zorgvuldig vastgelegd. Dit heeft geleid tot een uniform werkproces en ook de techniek van de alarmknop en de opvolging door de politie is verder aangescherpt. We weten elkaar in de regio nu nog beter te vinden.'

Aanjagen

Dat is het ook het geval in Rotterdam, zegt hulpverlener Kramer. 'Stalking vraagt om specifieke kennis en dat besef groeit. Ook het

benoemen van een casemanager, die zorgt dat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop staat, is belangrijk.' In Rotterdam Rijnmond vervult zij die rol vanuit Arosa, samen met een team collega's. 'Ik blijf aanjagen. Soms zijn er ook kinderen bij betrokken die hulp nodig hebben. Soms worden ze door de ex-partner ingezet om moeder te volgen. Stalking by proxy. Pas was er nog een man die zijn dochtertje had gevraagd foto's te maken van mama onder de douche.'

Cijfers

Het blijkt dat 1 op de 5 vrouwen slachtoffer is van stalking. Volgens cijfers van het CBS vonden er in 2016 2935 officiële gevallen van stalking plaats. In 2017 waren dat er iets minder, 2840. Dit gaat echter alleen om de gevallen die daadwerkelijk bij de politie zijn gemeld.

Meer lezen: movisie.nl/artikel/stalking-vijf-vragen-antwoorden

